

Erkki-Sven Tüür on üks maailma enim mängitud nüüdisheliloojaid. Tema teoseid plaadistab peamiselt väga mainekas ECM.

ARNO SAAR

ERKKI-SVEN TÜÜR:

muusika kirjutamine on üks võimalus armastada

Maailma üks enim mängitud nüüdisheliloojaid tähistab täna 50. sünnipäeva autorikontserdiga

◦ **JAANUS KULLI**
jaanus.kulli@ohtuleht.ee

«Kuidas kirjeldada koha vaimu? Lühikest ja kokkuvõtvat vastust ma vist ei oska anda. Seal on kohti, kuhu minnes tunned, nagu kõnniksid templis. Mingis pühas

Juubeliks sümfoonia

Erkki-Sven Tüür on öelnud, et muusika kirjutamine on tema jaoks üks võimalus seda maailma armastada. «Kui armastuse jõud võidab armastuse jõu vastu, saabub maailma rahu.» lausub helilooja Jimi Hendrixi sõnadega oma sümfoonia «Pietas» mille

Erkki-Sven Tüür

- Sündinud Hiiumaal Kärdlas 16. oktoobril 1959.
- Lõpetanud Tallinna muusikakooli flöödi erialal, samas õppis ka löökpile ja kompositsiooni Anti Marguste juures.
- 1976. aastal asutas Tüür rokkansambli Esra, millest sai 1979. aastal In Spe.
- Töötanud Heliloojate Liidus konsultandina (1983–1985) ja Vanalinnastudio muusikajuhina (1987–1990).

mu? Lühikest ja kokkuvõt-
vat vastust ma vist ei oska
anda. Seal on kohti, kuhu
minnes tunned, nagu kün-
niksa tempis. Mingis pühas
paigas. Ma lihtsalt tunnen
ennast seal väga hästi, kir-
jutamine edeneb seal pare-
mini,» on öelnud täna 50.
sünnipäeva tähistav heliloo-
ja Erkki-Sven Tüür interv-
juus ajakirjale Muusik, miks
ta on oma elukohaks Hiiu-
maa valinud.

«Väga hästi mõjub ka lihtsalt mit-
temidagitegemine. Näiteks vaat-
tan läbi puuvõrade talvise päike-
se liikumist,» on praeguseks
maailma üks enim mängitumaid
nüüdisheliloojaid nentinud seal-
samal intervjuus.

Erkki-Sven Tüüri loomingut
on saatnud algusest peale suur
tähelepanu. Juba ansambli In
Spe loodud muusika pälvis tun-
nustust mitte ainult progressiiv-
se roki austajate, vaid ka profes-
sionaalsete muusikute hulgas.
Ansambli loodud palad olid erine-
valt tavalistest levilugudest
ulatuslikumalt läbi komponeerit-
ud instrumentaalteosed (nt
«Sümfoonia seitsmele esitajale»),
kus rokistiil oli ühendatud ele-
mentidega vanast ja nüüdisaeg-
set süvamuusikast.

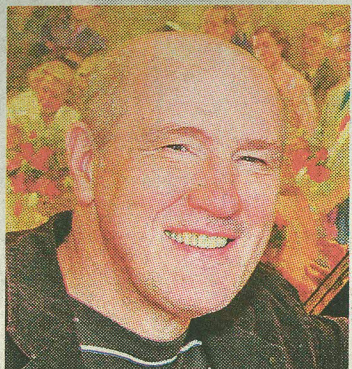
Tüür ise peab oma rokkmuu-
sikakogemust väga oluliseks ja
ütleb, et see andis talle võimalu-
se kogeda ehedat kontakti publi-
kuga.

See muusika tõi Tüürile igake-
vadistel Tartu muusikapäevadel
ka esimesed loomingupreemiad.
Esimest korda premeeriti teda
1980. aastal, kui «Sümfoonia
seitsmele esitajale» tunnistati
muusikapäevade parimaks teo-
seks.

Täna juubilarist räägivad
tema õpetaja Jaan Rääts, ainus
õpilane Helena Tulve, kolleegid
Tõnu Kaljuste ja Olav Ehala.

LOE JA KOMMENTEERI
ohtuleht.ee

Erkki-Sven Tüür on öelnud, et muusika kirjutamine on te-
ma jaoks üks võimalus seda maailma armastada. «Kui ar-
mastuse jõud võidab armastuse jõu vastu, saabub maail-
ma rahu,» lausub helilooja Jimi Hendrixi sõnadega oma
kõige uuemas, seitsmendas sümfoonia «Pietas», mille
Eesti esiettekannet kõlab täna helilooja 50. sünnipäeval.
Tüüri juubelile pühendatud sümfooniakontserdilt teeb ot-
seülekande Klassikaraadio. Esinevad Eesti Filharmonia
Kammerkoor ja Eesti Riiklik Sümfooniaorkester Arvo Vol-
meri dirigeerimisel. Kõlab Erkki-Sven Tüüri looming: «In-
sula Deserta», Sümfoonia nr 3 ja nr 7. (Eesti esiettekan-
ne).
Kontserti saab jälgida videopildis Klassikaraadio kodu-
lehel.

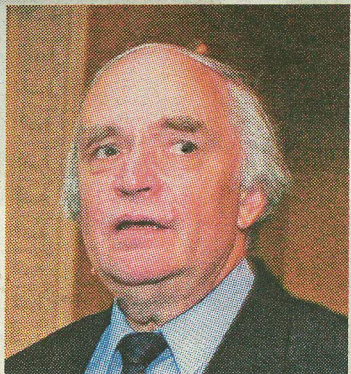
TEET MALSRÖÖS

OLAV EHALA: HEA LUGU, AGA PIKK

«Tüüri nägin esimest korda Tartu levimuusikapäeval 1970. aastate keskel, kui ta In Spega esitas ühe oma esimestest pike-
matest lugudest. Olin vist žüriis ja Erkki tuli pärast küsima, et kuidas oli. Vastasin, et muidu oli lahe, aga kuidagi väga pikk. Erkki jäi kuidagi kurvalt mõtsele ja sellega meie vestlus lõppes. Kui järgmine kord kokku saime, ütles ta, et tegigi loo lühemaks ning imestas isegi, kuidas küll esimene variant nii pikk sai olla.»

Nüüd on jälle teistpidi. Näiteks tema väga kihvti keelpillilugu «Illusioon» kuulates mõtled alati, et see võiks pikem olla.

See seik on mulle millegipärast mällu sööbinud, sest siis tundus meie vanusevahe tohutu, tema oli kuskil 15 ja mina 24. Üheksa aastat! Siis oli see tohutu vahe. Nüüd ei ole meil miskit vanusevahet.»

TEET MALSRÖÖS

JAAN RÄÄTS: MUL ENDAL OLİ ERKKILT PALJU ÖPPIDA

«Erkkiga suhtlemine tundides oli väga huvitav. Rääkisime paljudest maailmaasjadest, mõnikord ka muusikast. Teinekord võtsime ka veini, mis lääne konservatooriumides ei oleks tulnud kõne allagi. Ega ta suur tunniskäija polnud, vähemalt konservatooriumi esimestel aastatel tegeles rohkem oma ansambliga In Spe. Hiljem aga hakkas järjest rohkem näitama mulle ka suuremaid töid ja mängis neid ette. Mul endal oli nendest palju õppida, nii et ma ei oska öelda, kes keda rohkem õpetas. Kuigi muusika loomine on üks väheseid alasid, mida eriti õpetada ei saa. Pedagoog on pigem kui langevari lendur, igaks juhuks. Erkki lennuk aga õnneks ei kukkunud kunagi alla, vaid hakkas üha suuremaid tiire ümber maailma tegema ja teeb seda tänini.»

TEET MALSRÖÖS

HELENA TULVE: MINU ÕPETAJA JA HEA SÕBER

«Erkki-Sven on minu õpetaja ja hea sõber. Tema võluvas isiksuses ühinevad vastandid kuidagi väga loomulikult moel.»

Mulle on jäänud mulje, et ta tunneb ennast koduselt nii Hiiu-
maa metsades ja randadel kui ka New Yorgi linnadžunglis.

Sellegipoolest on Erkki-Sven teinud radikaalse, samas tema jaoks loomuliku valiku elada põhikohaga Hiiu-
maal, kaugel linna pealiskaudsusest ja rahutusest, kus ta saab pühenduda oma põhitööle – muusikalistele visioonidele, milles on kuulda nii erinevate maastike avarust ja dünaamikat, loodusprotsesse kui ka urbanistlikku energiat.

Siiski sageli olen teda telefonitsi tabanud hoopis puid ladumast või õunapuid lõikamast.»

SVETLANA ZAITSEVA

TÕNU KALJUSTE: KALLISTAME KADAKAID

«Erkkile mõeldes meenuvad ennekõike aastavahetused Hiiu-
maal, kui käime kahekesi metsas kadakaid kallistamas,» ütleb Erkki-Sven Tüüri hea sõber, dirigent Tõnu Kaljuste. «See on saanud meie kauniks traditsiooniks, millist pole mul kellegi teisega ette tulnud.»

Erkki on ääretult tolerantsne, iseloomustab Kaljuste oma sõpra. «Ta mõtleb inimestest hästi, ta on klatsivaba inimene.»

Kaljuste ütleb, et ennekõike on see loodus, mis Tüüri Hiiu-
maal hoiab. «Eks loomiseks ole loodus parima paik. Maailmas palju käinud ja näinud inimesena saab Erkki imehästi aru, mis väärtus teda Hiiu-
maal tegelikult ümbritseb,» ütleb Tõnu Kaljuste.

lookpille ja kompositsiooni Anti Marguste juures.
● 1976. aastal asutas Tüür rokkansambli Esra, millest sai 1979. aastal In Spe.
● Töötanud Heliloojate Liidus konsultandina (1983–1985) ja Vanalinnastuudio muusikajuhina (1987–1990).
● Aastail 1989–1992 õpetas ta kompositsiooni Eesti Muusikaakadeemias (seni ainsaks õpilaseks Helena Tulve).
● Põhiosa Tüüri loomingus moodustab instrumentaalmuusika. Kirjutanud seitse sümfooniast, mitmeid instrumentaalkontserte, kammerteoseid ja ooperi. Viimaste aastate üks tähtsamaid teoseid on ooper «Wallenberg» (2001).
● On kõrvuti Arvo Pärtiga enim mängitud Eesti helilooja maailmas. Tüür on saanud Eesti Vabariigi kultuuripreemia (1997), Balti Assamblee kunstipreemia (1998) ja palju teisi auhindu.
* ALLIKAS: EESTI MUUSIKA INFOKESKUSE KODULEHEKÜLG